

Basprofylax, barn, FTV

Innehåll

Syfte och omfattning	1
Bakgrund.....	2
Aktivitetsplan för barnets rättigheter.....	2
Utvärdering och uppföljning	2
Beskrivning	2
Information vid 10 mån på BVC.....	2
Kontaktformulär	3
Hälsosamtal vid 2 år	3
Information i skolan 6 år samt årskurs 1–9.....	3
Pedagogik.....	4
Information till övriga grupper	4
Ensamkommande asylbarn	4
Roller och ansvar	5
Dokumenthistorik	5
Referenser	5
Styrande dokument.....	5
Externa styrande dokument	5

Syfte och omfattning

Basprofylax syftar till att:

- Att lära ut och motivera barn och föräldrar att borsta tänderna 2 gånger om dagen med fluorid tandkräm.
- Att sprida grundläggande kunskaper och en ökad förståelse om sambandet mellan munnen och övriga kroppen.
- Att på BVC, förskola och skola samtala om levnadsvanornas betydelse för munhälsan/hälsan.

Bakgrund

Enligt Tandvårdslagen är målet för tandvården en god oral hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Tandvården ska också hålla hög kvalitet och fokusera på förebyggande och hälsofrämjande vård. Den populationsinriktade verksamheten på BVC, förskoleklass och skola är ett uppdrag från Region Uppsalas regelbok för allmäntandvård för barn och unga, uppdraget är en viktig del i Folktandvårdens hälsofrämjande och förebyggande arbete. Ersättning för basprofylax till kliniken betalas i enlighet med beslut av regionen efter redovisning i webbenkät på intranätet. Målet för Folktandvårdens verksamhet är att minst 95% av alla aktuella skolor och klasser ska nås.

Länk till webbenkät: [Basprofylax | Region Uppsala](#)

Aktivitetsplan för barnets rättigheter

Folktandvården arbetar utifrån den policy och handlingsplan för att förverkliga barnets rättigheter som Region Uppsala tar fram var tredje år. Denna policy och aktivitetsplan överensstämmer med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter som blev lag 1 januari 2020. Det innebär att barnet sätts i fokus vid beslut och åtgärder och att dessa prövas utifrån ett barnrättsperspektiv. Barnrättsperspektiv innebär att ta hänsyn till och säkerställa de mänskliga rättigheter som barn har i åtgärder eller vid beslut som rör barn. Ett annat begrepp är barnperspektivet som innebär att vuxna, så långt som möjligt, sätter sig in i barnets situation för att bättre kunna ta tillvara barnets intresse och verka för barnets bästa.

Utvärdering och uppföljning

Uppföljning av verksamheten med syfte att få en återkoppling från utförarna och att kontinuerligt förbättra verksamheten bör utföras regelbundet. Barn och ungdomars samt skolpersonalens uppfattningar om verksamheten ska utvärderas. Utvärderingen sker via enkät eller annat instrument där barnen och lärarna tillfrågas om hur de uppfattade lektionerna och vad de lärt sig. Samordnare för basprofylax planerar och genomför kontinuerligt utbildningsdagar för att hålla pedagogiken levande och aktuell.

Beskrivning

Basprofylax, populationsinriktade insatser för barn och unga:

- Information vid 10 månader på BVC.
- Hälsosamtal vid 2 år.
- Information i skolan 6 år och årskurs 1–9.
- Information till övriga grupper.

Information vid 10 mån på BVC

En namngiven kontaktperson, tandhygienist eller tandsköterska, på Folktandvården kontaktar respektive BVC för ett förstärkt samarbete beträffande barn i åldern 10 mån.

Kontaktpersonen ska erbjuda en utbildning i form av en uppdatering om munhälsa till BVC-personalen samt vid särskilda behov delta vid föräldrträffar. Dessutom ska kontaktpersonen finnas tillgänglig för eventuella frågor från BVC-personalen och förse BVC med tandborstar och Gaddguiden – en guide till föräldrar och genomgång av arbetsmaterialet "Friska barn – Vi hjälps åt".

Enligt barnhälsovårdsprogrammet ska BVC-personal:

- samtala om munhälsa och matvanor,
- titta i barnets mun,
- samt informera om första tandvårdsbesöket vid 2 år.

Instruktion för att titta i barnets mun:

- Lyft upp barnets läpp för att se om några tänder kommit,
- samt se om det finns bakteriebeläggningar.

I samtalet om munhälsa och matvanor ska BVC-personal informera vårdnadshavare om vikten av att borsta tänderna i samband med att barnets första tänder erupterar. Om BVC-personal upptäcker flera riskfaktorer för att utveckla munsjukdomar kontaktar BVC-personalen Folktandvården för råd eller för att få en besökstid för barnet.

Kontaktformulär

För att underlätta samverkan mellan BVC och Folktandvården finns ett färdigt kontaktformulär för respektive vårdgivare att använda. Kontaktformuläret hittar du här:

[Kontaktformulär, Folktandvården till Barnhälsovården, FTV](#)

[Kontaktformulär, Barnhälsovården till Folktandvården, FTV](#)

Hälsosamtal vid 2 år

Alla 2-åringar kallas individuellt till tandsköterska eller tandhygienist på kliniken för ett hälsosamtal. Barnen finns olistade att hämta i Symfoni. Föräldrar och barn får en introduktion till tandvården i behandlingsrummet eller annat rum på kliniken.

Hälsosamtal med vårdnadshavare om tandborstning, matvanor och hur det påverkar munhälsan/hälsan:

- Titta i barnets mun, lyft på läppen för att se om där finns tjocka bakteriebeläggningar.
- Dela ut: Broschyr " Från gulliga gryn till grymma gaddar" 2–5 år samt tandborste.
- Redovisa i T4, använd terapimall.

Information i skolan 6 år samt årskurs 1–9

Uppdatering av skolor och klasser ska ske i början av varje läsår, skolor och klasser finns listade på kommunernas hemsida.

Varje klinik registrerar vilka skolor och klasser som finns i deras ansvarsområde. Eftersom skolor och klasser försvinner eller tillkommer är det viktigt att uppdateringen sker i början av varje läsår. Därefter informeras HKU (avdelningen för Hälsa, Kvalitet och Utveckling) som gör en lista och en indelning av vilka skolor och klasser som tillhör respektive klinik och nätverk. Respektive klinikledning planerar och schemalägger verksamheten så att besöken i skolorna fördelas jämnt över terminerna. Erbjudandet och informationen om Folktandvårdens besök i skolan sker via det digitala bokningsformuläret i Barium. Detta sätt rekommenderas men bokningsförfrågan via mejl eller telefon till rektor och respektive klasslärare går att i efterhand registreras i Barium.

Pedagogik

Fokus ska ligga på tandborstning morgon och kväll med fluoridtandkräm med stöd från vuxna samt ett begränsat godisintag. Årskurs 7–9 ska ha fått tillräckliga kunskaper för att kunna göra medvetna hälsoval och hur mun och tandskador förebyggs och hur tobak påverkar munhälsan negativt. Fokus ligger på att diskutera hur våra levnadsvanor påverkar hälsan och munhälsan.

Undervisningsmaterial:

- Bildspel "RU_Munhälsolektionsmaterial 2024".

Presentationsmaterialen finns i Gemensam-mappen som kan laddas på en USB.

Efter besöket skickas informationsbrev till vårdnadshavare där det beskrivs vilken information som har getts till skolungdomarna. Brevet skickar förslagsvis digitalt för att värna om miljön. Mer förslag på hur lektionen kan utformas finns här: [Lektionsplanering,FTV Region Uppsala](#)

Information till övriga grupper

Ensamkommande asylbarn

HKU uppdaterar uppgifter från regionens resurscentrum på aktuella asylboenden varje läsår. Folktandvården kontakter via telefon samtliga asylboenden och förberedelseklasser i länet och erbjuder ett besök.

Budskapet ska vara:

- hur den svenska tandvården fungerar.
- dialog om tänder och munhälsa.
- tandborstning morgon och kväll med fluoridtandkräm.
- dela ut tandborstar.
- information om på vilket sätt levnadsvanorna påverkar munhälsan/hälsan.

Ytterligare information finns att läsa på intranätet [Tandvård för asylsökande och tillståndslösa, Region Uppsala.se](#).

Roller och ansvar

Verksamhetschefens ansvar är att:

- Arbetet genomförs på ett pedagogiskt och välplanerat sätt.
- Personal med rätt kompetens utför arbetet och att resurser/tid avsätts för ändamålet.
- Avdelningen HKU, Folktandvårdens ledningskontor, är behjälpliga med pedagogiskt material och handledning.

Dokumenthistorik

2022-03-11: Bitu Lindekrans, Ordet Fluor ersattes med Fluorid.

2022-08-01: Bytt material från Tandklok till FTV Munhälsa. Kristin Markman.

2024-04-05: Kristin Markman, tillgänglighetsanpassning samt mindre ändringar.

2024-06-13: Kristin Markman, lagt till länkar till webbenkät och lektionsplanering.

2025-08-13: Bitu Lindekrans tillgänglighetsanpassat.

2025-08-13: Kristin Markman, lagt till information om kontaktformulär.

2026-05-05 Christina Gosset, lagt till information om digitala bokningsystemet i Barium.

Referenser

1. [Regelverk för allmäntandvård, barn och unga, regionuppsala.se](#)
2. Tandvårdslagen 1985: 125
3. Barnkonventionen, [Unicef.se](#)
4. [Region Uppsala policy och handlingsplan, regionuppsala.se](#)
5. [Folktandvårdens aktivitetsplan – barnets rättigheter 2022-2024](#)
6. Barnhälsovårdens rikshandbok, för professionen <http://www.rikshandboken-bhv.se/>
7. [Folktandvårdens produktsortiment, regionuppsala.se](#)
8. Basprofylax-material, [I:\FTVgem\Gemensam FTV Uppsala län\Basprofylax](#)

Styrande dokument

1. [Regelverk för allmäntandvård, barn och unga, regionuppsala.se](#)

Externa styrande dokument

Tandvårdslagen 1985:125

Barnombudsmannen, <http://www.barnombudsmannen.se/>

Basprofylax, barn, FTV

DocPlus-ID: DocPlusSTYR-15839

Version: 12

Handlingstyp: Instruktion/Rutin

Barnombudsmannen i Uppsala, <http://www.boiu.se/>
Barnkonventionen, [Unicef.se](http://www.unicef.se)